

Factsheet
Oranje Huis
onderzoek

In de lift

Cohortstudie naar de effecten van
de Oranje Huis-aanpak • *April 2021*

Over het onderzoek

Doel en opzet

Sinds 2011 werkt Blijf Groep met de Oranje Huis-methodiek. Deze methodiek kenmerkt zich door een open setting en systeemgerichte aanpak. Om te onderzoeken wat de effecten van de Oranje Huis-methodiek zijn op veiligheid, trauma en welbevinden van cliënten heeft het Verwey-Jonker Instituut in opdracht van Blijf Groep een langlopend onderzoek uitgevoerd naar de Oranje Huis-aanpak. Dit onderzoek is in 2016 gestart en eind 2020 afgerond. Het onderzoek naar de Oranje Huis-methodiek sluit aan bij het grotere cohortonderzoek onder de cliëntpopulatie van 13 Veilig Thuis regio's (Steketee, Tierolf, Lünemann & Lünemann, 2020).

Het onderzoek is gehouden onder Nederlandstalige cliënten van de Oranje Huizen in Alkmaar en Amsterdam (met en zonder kinderen). Zij hebben op drie meetmomenten, verspreid over anderhalf jaar, een vragenlijst ingevuld over het ervaren geweld (kwantitatieve onderzoek). Daarnaast is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn – na het 2e meetmoment – diepte interviews gehouden met een aantal cliënten en hulpverleners uit de Oranje Huizen. Ook is dossieronderzoek gedaan.

Aanvullend onderzoek is gedaan onder cliënten van het Oranje Huis die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen en daardoor niet mee

konden doen met het kwantitatieve onderzoek. Dit onderzoek bestond uit semi-gestructureerde interviews door tweetalige onderzoekers of met behulp van een tolk. Daarnaast zijn focusgroepen gehouden en is dossieronderzoek gedaan.

Respons

Nederlandstalige cliënten

- Kwantitatieve meting: 98 vrouwen hebben aan de 0-meting deelgenomen. Van deze respondenten hebben 48 vrouwen aan een van de vervolgmetingen (T1 en T2) meegedaan.
- Voor het kwalitatieve onderzoek zijn negen vrouwen geïnterviewd. Van vijf van deze vrouwen is ook de hulpverlener geïnterviewd.
- Het dossieronderzoek is uitgevoerd onder 47 vrouwen die aan een of twee vervolgmetingen hebben meegedaan.

Niet-Nederlandstalige cliënten

- 14 vrouwen zijn geïnterviewd, waarvan 7 twee maal.
- Dossieronderzoek uitgevoerd onder deze cliënten.
- Na elke interviewronde is een focusgroep gehouden met hulpverleners.

Over de Oranje Huis-aanpak

Het Oranje Huis biedt opvang aan slachtoffers van huiselijk geweld in een open, maar veilige omgeving, waarbij systeemgerichte hulp aan alle gezinsleden centraal staat.

Het hoofddoel van de Oranje Huis-aanpak is het stoppen van huiselijk geweld in het gezin of de relatie en het creëren van de juiste omstandigheden om te werken aan veiligheid en herstel en het duurzaam stoppen van geweld.

De Oranje Huis-aanpak kenmerkt zich door openheid en zichtbaarheid. De kerngedachte van de aanpak is: 'veiligheid maak je samen'. Het samen doorbreken van het patroon van geweld staat centraal. Werkzame elementen zijn o.a.: veiligheid staat centraal, gezinstaxatie, systeemgerichte aanpak en gevolgen van huiselijk geweld op ouderschap.

Uitkomsten van het onderzoek

Achtergrond en problematiek bij binnenkomst

Achtergrondvariabelen

Bij de 0-meting is de achtergrond en de problematiek van de cliënten in kaart gebracht. De meeste vrouwen hebben geen betaald werk (83%) en een inkomen onder de 1500 euro (93%). In de cirkeldiagrammen hiernaast zijn de andere achtergrondvariabelen weergegeven.

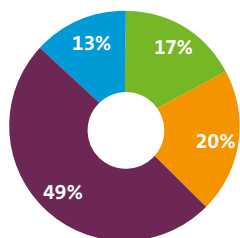
De achtergrondvariabelen van de vrouwen in het Oranje Huis onderzoek verschillen significant van de respondenten in het Veilig Thuis onderzoek. De Oranje Huis respondenten zijn jonger, hebben vaker een migratieachtergrond, een lager opleidingsniveau, een lager maandelijks inkomen en minder vaak betaald werk.

Mate van geweld

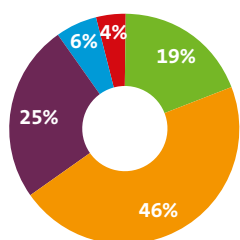
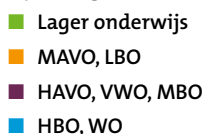
De meeste vrouwen hebben ernstig tot zeer ernstig geweld ervaren voordat zij in het Oranje Huis kwamen. Zij rapporteren over het afgelopen jaar gemiddeld 74 psychische, 69 fysieke en 24 seksuele geweldsincidenten. Dit is veel meer dan in de meting onder de Veilig Thuis respondenten (zie afb. 1).

Jeugdtrauma's en welbevinden bij opname

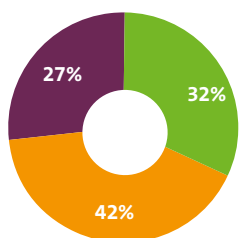
Vrouwen in het Oranje Huis hebben significant meer jeugdtrauma's en geweld in het gezin meegemaakt voor hun 18e jaar dan de vrouwen in de Veilig Thuis-onderzoek (zie afb. 2). Ook rapporteren vrouwen en kinderen bij de start van de hulpverlening in het Oranje Huis meer klinische trauma's dan vrouwen uit het Veilig Thuis onderzoek (zie afb. 3).

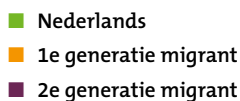
Opleidingsniveau vrouwen

Leeftijd respondenten

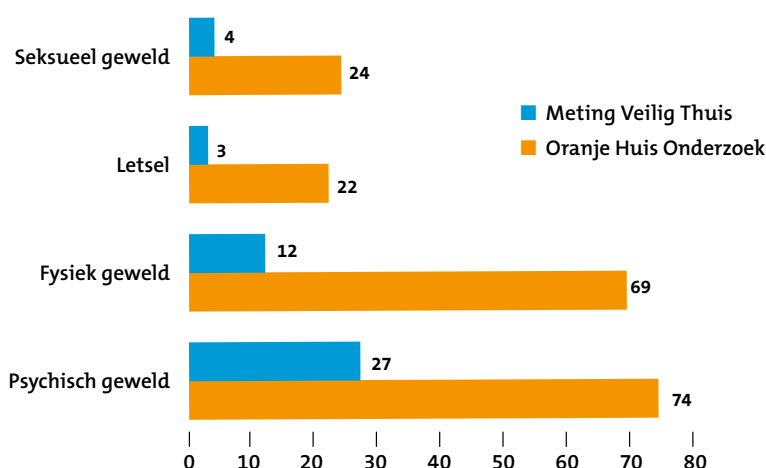

Herkomst vrouwen

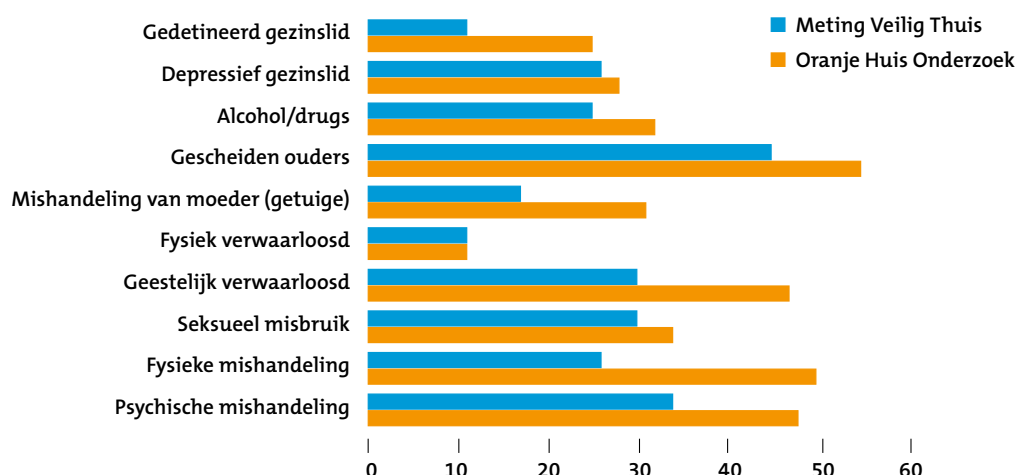
Afbeelding 1

Gemiddeld aantal incidenten partnergeweld afgelopen jaar

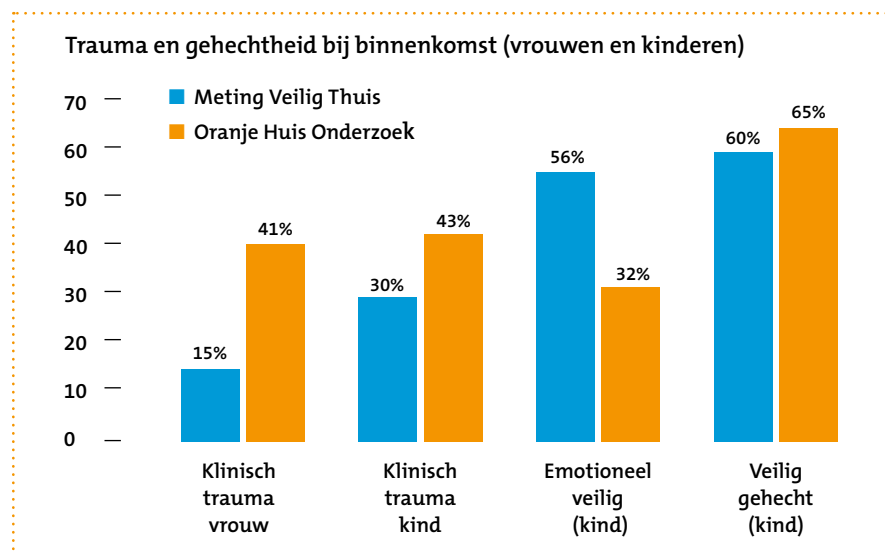

Afbeelding 2

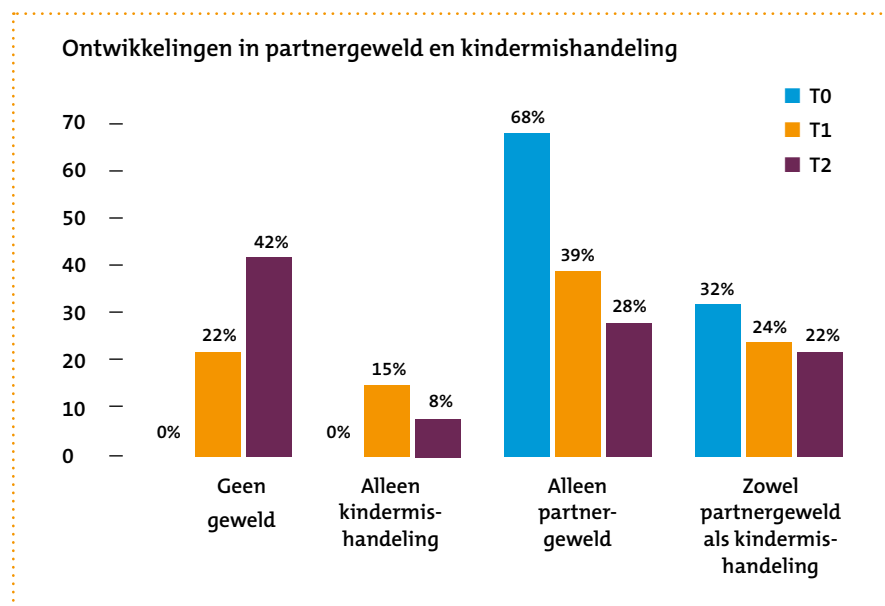
Soort Jeugdtrauma

Afbeelding 3

Afbeelding 4

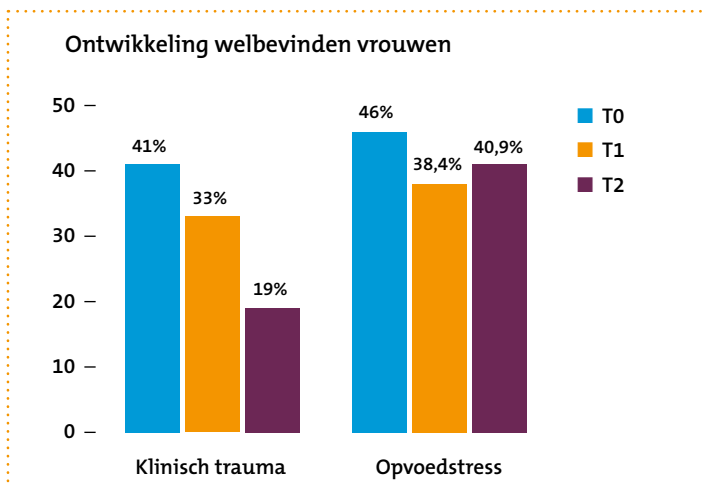
Ontwikkeling geweld en veiligheid

De meeste vrouwen in het Oranje Huis hebben ernstig tot zeer ernstig geweld meegemaakt. Dat blijkt uit het kwantitatieve onderzoek maar ook uit de gesprekken met zowel Nederlandstalige als niet-Nederlandstalige vrouwen. Het geweld was zowel fysiek, psychisch als seksueel en varieerde in frequentie en intensiteit. Uit de gesprekken bleek dat in de helft van de gevallen het geweld gepaard ging met ernstig controlerend gedrag en isolatie. Bij de vervolgmetingen in het kwantitatieve onderzoek zien we dat het

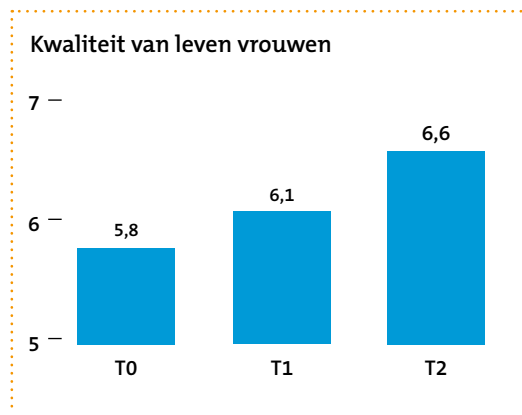
geweld afneemt (zie *afb. 4*). Echter, 63% van de vrouwen ervaart nog partnergeweld in het jaar nadat ze bij het Oranje Huis zijn gekomen (T1) en anderhalf jaar na binnenkomst (T2) ervaart nog steeds vijftig procent van de vrouwen geweld. Vijftig procent van de vrouwen ervaart dus geen geweld meer. Gezien de complexe problematiek van de doelgroep is dat vergeleken met het landelijke onderzoek in de Veilig Thuis regio's best een resultaat, aangezien we in dit onderzoek zien dat het geweld vooral is gestopt als er bij aanvang sprake is minder vaak en ernstig geweld.

“Terwijl ik zwanger was, sloeg hij mij en bedreigde hij mij met een pistool. Er werden maandelijks sigarettenpeuken op mijn huid uitgedrukt (...). Ook moest ik buiten op het balkon staan in de sneeuw.” (*Respondent 12, ronde 1*)

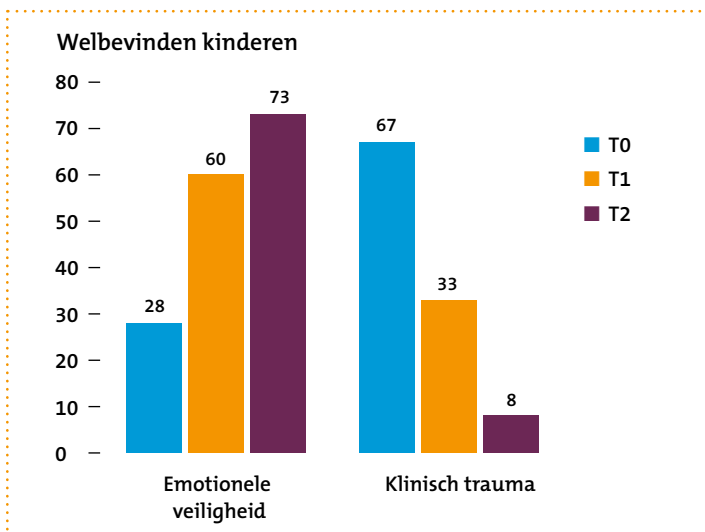
Afbeelding 5

Afbeelding 6

Afbeelding 7

Ontwikkeling problematiek en welbevinden vrouwen en kinderen

Hoe ontwikkelt de problematiek en welbevinden van vrouwen en kinderen zich tijdens en na hun verblijf in het Oranje Huis? We zien dat na anderhalf jaar (T2) minder vrouwen een klinisch trauma hebben dan bij binnenkomst (zie afb. 5). Ook de opvoedstress is afgenomen; er is echter geen significant verschil wat betreft kwaliteit van leven (zie afb. 6). Bij kinderen zien we dat het aantal kinderen met een klinisch trauma al na een jaar afneemt (T1). Daarnaast neemt het aantal kinderen dat emotioneel veilig is significant toe tussen de 0-meting en de 1-meting. Voor hechting zien we geen significant verschil (zie afb. 7).

Vrouwen die doorstromen naar een zelfstandige woning ervaren minder geweld bij de vervolgmetingen dan vrouwen die doorstromen naar een andere opvang of instelling. Er zijn geen verschillen wat betreft het geweld tussen vrouwen waarbij wel of geen contact is geweest met de (ex-)partner.

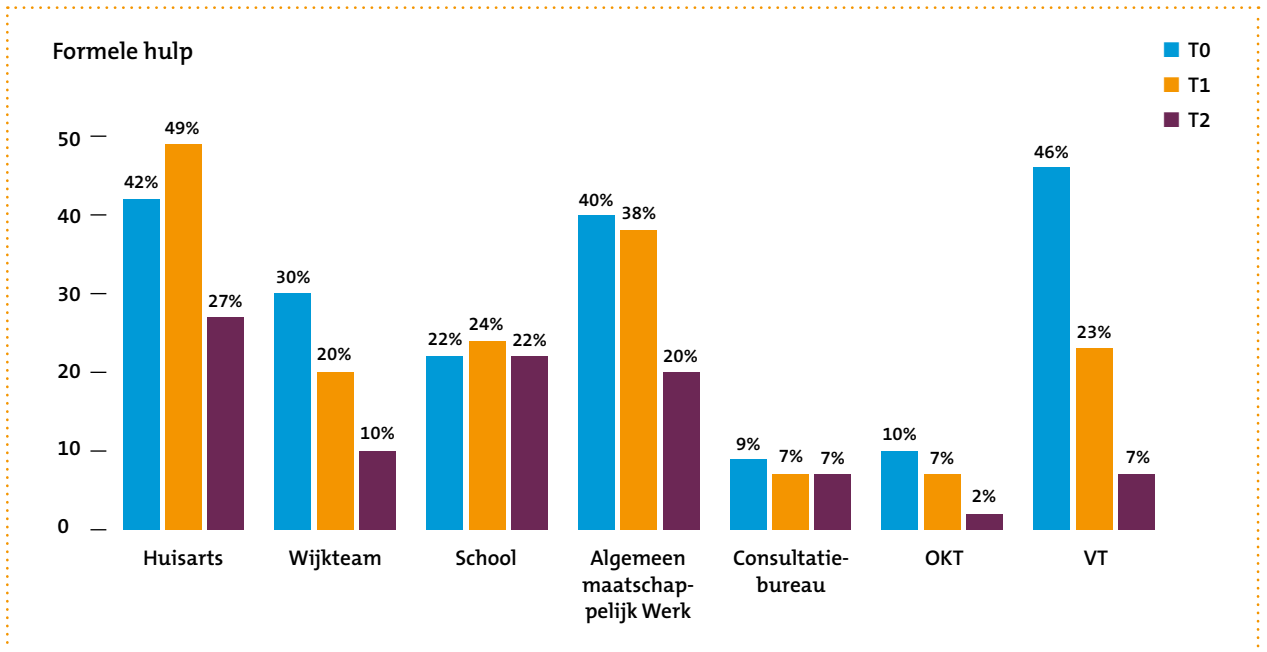
Vrouwen die ten tijde van de opvang meer partnergeweld hadden meegemaakt, rapporteerden ook meer traumaklachten. Vrouwen met meer traumaklachten ervoeren ook meer opvoedstress. En bij de T1 en T2 meting bleek dat hoe meer traumaklachten vrouwen ervaren hoe lager ze hun kwaliteit van leven beoordelen.

Ook uit de interviews blijkt dat het beter gaat met de vrouwen anderhalf jaar na binnenkomst. Ze ervaren rust, hebben meer zelfvertrouwen, zien dat het beter gaat met de kinderen en vinden dat hun kwaliteit van leven is toegenomen. De meeste vrouwen ervaren nog wel veel stress, wat gezondheidsklachten met zich mee brengt. Deze stress kan komen door contact met de ex-partner vanwege de scheiding, de omgangsregeling voor de kinderen of de onzekerheid over de toekomst.

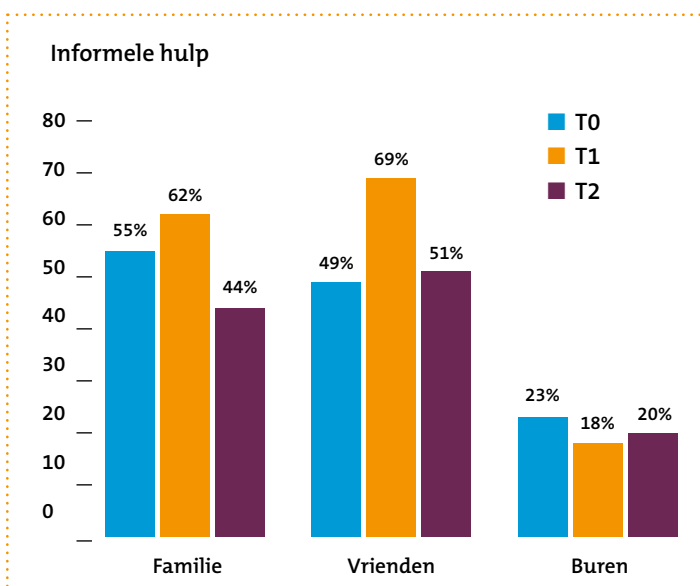
“En, dat verandering, elke keer, ik ben 4, 5, 6 keer verhuisd in een jaar snap je. (...) Is ook niet leuk voor m’n kinderen, ze gingen naar school daar bij het Oranje Huis, dat was toen ook opeens klaar”

(Casus 54)

Afbeelding 8

Afbeelding 9

Ondersteuning vanuit het Oranje Huis

Uit de interviews blijkt dat bijna alle vrouwen zich veilig voelen in het Oranje Huis. Ze zijn blij met het eigen appartement en de mogelijkheid hun huisdier mee te nemen. De meeste vrouwen zijn tevreden over hun maatschappelijk werker. Van haar krijgen zij praktische ondersteuning, maar ook emotionele steun gericht op het versterken van de eigen mogelijkheden en kracht en inzicht in geweldspatronen. Tevredenheid is er ook over de gastvrouwen en de medewerkers van kinderwerk. Tijd voor Toontje wordt beschreven als een leuk en leerzaam programma.

Minder tevreden zijn vrouwen over de ontvangst in het weekend, het verhuizen na zes weken crisisopvang, de onzekerheid over waar ze dan terecht komen, de hoeveelheid regels en hoe wordt omgegaan met verslaving.

Vrouwen over de geboden hulp

Vrijwel alle Nederlandstalige vrouwen (96%) hebben formele en/of informele hulp ontvangen voordat ze naar het Oranje Huis kwamen (zie afb. 8 en 9). Ook kreeg bijna 60% van de kinderen hulp. Bij de vervolgmetingen geven de vrouwen eveneens aan dat er (informele en formele) hulp was voor hen en hun kinderen. De hulp nam wel af.

Tijdens de opvang wordt altijd een veiligheidsplan gemaakt. Dit lijkt vaak een standaard format en is gericht op de directe veiligheid. Ook wordt vrijwel altijd een gezinsactieplan gemaakt. Die zijn wisselend van inhoud. Waar in het ene plan vooral praktische zaken staan, wordt in het andere plan ook beschreven hoe gewerkt kan worden aan grenzen stellen en traumaverwerking.

“Mw’er Oranje Huis is een topwif! Gewoon eerlijk, oprecht, heel erg. (...). Ik had wel zelf kunnen bellen naar instanties of zo, maar dan deed zij dat voor mij om mij een beetje helpen omdat ik al heel veel zelf doe. Dus dat..” (casus 44)

Het niet spreken van de Nederlandse taal is geen belemmering. Zowel de Nederlandstalige als niet-Nederlandstalige vrouwen zijn (heel) tevreden over de hulp.

Systeemgericht werken en contact met de ex-partner

Het sociale netwerk wordt op verschillende manieren betrokken. Zo kan het een vangnet zijn voor de vrouw, en helpen om de veiligheid te waarborgen door bijvoorbeeld de partner te

“Dan leg je uit dat gedrag van iemand soms iets kan oproepen (...). Als iemand niet kan inzien dat ze verbaal agressief kan zijn, dan blijf je vaker hangen in dat zij alleen slachtoffer is en er niets aan kan veranderen.” *(Interview met hulpverlener)*

confronteren met zijn gedrag. Daarnaast kan het de vrouw helpen om onafhankelijk te worden van de man, doordat ze zich gesteund voelt vanuit haar netwerk

Bij de meeste niet-Nederlandstalige vrouwen en de helft van de Nederlandstalige vrouwen is op enig moment contact gezocht met de (ex-)partner. De veiligheid is leidend bij de keuze of er wel of geen contact wordt gezocht. Bij de helft van de niet-Nederlandstalige vrouwen en een kwart van de Nederlandstalige vrouwen heeft een systeemgesprek plaatsgevonden. De niet-Nederlandstalige vrouwen gaven aan dat ze het prettig vonden hoe ze betrokken werden bij het contact met de ex-partner. De Nederlandstalige vrouwen waren vaker ontevreden over het contact. Ze voelden zich daardoor niet veilig meer of begrepen niet waarom het nodig was. Als er kinderen zijn is bij ruim 40% van de vrouwen een omgangsregeling opgestart. De hulpverleners van het Oranje Huis hebben een belangrijke rol als externe betrokkene hierin.

Nazorg

Blijf Groep start bij driekwart van de vrouwen die uitstromen een nazorgtraject. Deze nazorg wordt echter vaak vroegtijdig gestopt. Waar de Nederlandstalige vrouwen nazorg niet altijd nodig vinden, geven de niet-Nederlandstalige

vrouwen juist aan graag langer contact met de maatschappelijk werker te willen houden. Zij geven aan dat de overgang van het Oranje Huis naar een zelfstandige woning groot is en veel stress kan veroorzaken. De meeste vrouwen krijgen na uitstroom wel ook dikwijls nog hulp van een andere hulpverlener: vaak een combinatie van praktische hulp en/of behandeling.

Hulpverleners over de geboden hulp

De hulp in het Oranje Huis richt zich op het stoppen van huiselijk geweld, het doorbreken van de cirkel van geweld en het creëren van veiligheid. Hulpverleners geven aan dat zij krachtgericht werken, om de vrouw sterker en zelfstandiger te maken. Hierbij sluiten zij aan bij de situatie en vaardigheden van de cliënt.

Veiligheid is een belangrijk thema in de hulpverlening. Het gaat om inzicht in de directe veiligheid en om veiligheid op de lange termijn. Vrouwen krijgen inzicht in de geweldspatronen en leren hoe ze hun eigen veiligheid en die van hun kinderen kunnen vergroten. Uitgangspunt in de hulpverlening is dat de vrouw de regie heeft. Hulpverleners proberen altijd de kinderen te betrekken bij de hulpverlening. Ook bieden zij opvoedondersteuning, bijvoorbeeld door het geven van psycho-educatie.

Contact met de ex-partner en vader van de kinderen is uitgangspunt in de Oranje Huis-methodiek. De vader heeft recht op omgang met zijn kinderen. Maar dan moet er wel voldoende veiligheid zijn.

Hulpverleners signaleren dat de overgang van de opvang naar zelfstandig wonen en andere hulp groot is. Als het nodig is, starten zij een nazorgtraject of een Critical Time Intervention (CTI) traject op. Zij bellen vrouwen die geen nazorgtraject krijgen na drie, zes en negen maanden op voor monitoring en signalering. Regelmatig krijgen zij echter geen gehoor en is de vrouw niet meer te bereiken

Hulpverleners geven aan dat de Oranje Huis-methodiek geschikt is voor alle groepen in het Oranje Huis, omdat het uitgaat van maatwerk. Daardoor werkt de methodiek ook voor niet-Nederlandstalige vrouwen.

“De plotselinge zelfstandigheid en op zichzelf wonen is een grote overgang. Vrouwen denken dat het best goed met ze gaat, maar eigenlijk hebben ze een buddy of maatje nodig.” *(Hulpverlener focusgroep)*

Aanbevelingen

De hoofdconclusie is dat de aanpak werkt. Zowel voor Nederlandstalige als niet-Nederlandstalige cliënten. De basis van de aanpak is goed; onderdelen (veiligheid centraal, risico- en gezins-taxatie, eigen regie, systeemgericht werken, ouderschap en activiteiten) vragen om doorontwikkeling en heroverweging.

Veiligheid blijft een aandachtspunt, zeker als cliënten de opvang verlaten. Langere nazorg is gewenst, ook omdat herstelgericht werken niet altijd mogelijk is tijdens begeleid wonen.

Niet de termijn moet centraal staan, maar het behalen van de gewenste resultaten.

De onderzoekers geven de volgende aanbevelingen:

● Maak de crisisperiode meer flexibel

Elke situatie is anders en bij sommige cliënten is er meer tijd nodig om tot een goede inschatting van de situatie te komen. Daarom is een flexibele crisisperiode nodig. Niet de termijn moet centraal staan, maar het behalen van de gewenste resultaten. Het advies is ook om meer aandacht te geven aan de situatie waarin vrouwen binnenkomen. Nu voelen zij zich soms ontheemd en eenzaam. Een andere organisatie van de begeleiding met name in het weekend kan hiervoor een oplossing bieden, evenals meertalig voorlichtingsmateriaal.

● Meer aandacht voor veiligheidsplan en verduurzamen veiligheid

Om de directe veiligheid van cliënten (tijdens en na de opvang) te borgen, is het noodzakelijk meer aandacht te besteden aan het maken van een goed veiligheidsplan. Hierbij dient ook de sociale omgeving betrokken te worden. Om de veiligheid te verduurzamen, vooral ook na het verblijf, moet er meer aandacht zijn voor risicogestuurde zorg. Hierbij hoort nadrukkelijk het versterken van de netwerksamenwerking.

● Meer aandacht voor systeemgericht werken en omgangsregeling

Het systeemgericht werken moet meer op maat vormgegeven worden. Bijvoorbeeld door het specifiek in kaart brengen van de patronen van geweld of het bieden van ondersteuning aan de pleger van het geweld. Bij elke vrouw moet gekeken worden hoe het sociale netwerk betrokken kan worden en wat in haar geval nodig is. Ook is nader onderzoek nodig naar de voorwaarden waaronder een omgangsregeling gewenst is en welke rol Blijf Groep daarin zou moeten spelen. Nu veroorzaken de gedwongen omgangsregelingen veel stress bij vrouwen en kinderen.

Colofon

Dit factsheet is een uitgave van Blijf Groep. Het geeft de uitkomsten en aanbevelingen weer van het langlopende onderzoek dat het Verwey-Jonker Instituut van 2016 – 2020 heeft uitgevoerd onder cliënten van de Oranje Huizen. Het factsheet is gebaseerd op het onderzoeksrapport In de lift van het Verwey-Jonker Instituut (Lünne- mann, Compagner 2021).

Factsheet en rapport kunnen gedownload worden op www.blijfgroep.nl.

Redactie: Ilse den Hollander en Essa Reijmers

Vormgeving: Studio Firmato

Datum: februari 2020

VERWEY Instituut
JONKER

Over het Verwey-Jonker Instituut

Het Verwey-Jonker Instituut doet onafhankelijk onderzoek naar actuele maatschappelijke vraagstukken. We geven daarmee richting aan de beleidsontwikkeling en uitvoering van opdrachtgevers. Thema's zijn o.a.: armoede, diversiteit, jeugd, opvoeding, ouderen, participatie, seksueel en huiselijk geweld en zorg.

Blijf groep Thuis in
huiselijk
geweld

Over Blijf Groep

Blijf Groep biedt opvang, ondersteuning en begeleiding aan vrouwen, mannen en kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Het uitgangspunt is het geweld duurzaam te stoppen en veiligheid te creëren door hulp op maat. Blijf Groep biedt zowel ambulante hulpverlening als crisisopvang en begeleid wonen. Cliënten die wonen in de opvang, kunnen hun huisdier meenemen.